

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Traditionele papieren tijdschrift heeft langste tijd gehad

Woutersen-Windhouver, S.

Publication date

2011

Document Version

Final published version

Published in

Mind Open : Inzichten in Psychologie : Digizine Onderzoeksinstituut Psychologie

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Woutersen-Windhouver, S. (2011). Traditionele papieren tijdschrift heeft langste tijd gehad. *Mind Open : Inzichten in Psychologie : Digizine Onderzoeksinstituut Psychologie*, 8, 26. http://www.mindopen.nl/pdf/mindopen_nummer_8_herfst_2011.pdf

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

TRADITIONELE PAPIEREN TIJDSCHRIFT HEEFT LANGSTE TIJD GEHAD

door Saskia Woutersen-Windhouwer

Tijdschriften die alleen op papier en niet digitaal beschikbaar zijn, hebben grote kans buiten het proces van wetenschappelijk onderzoek te vallen. De meeste onderzoekers (en docenten) zoeken immers alleen nog op internet naar informatie. Is het niet digitaal beschikbaar, dan valt het buiten hun gezichtsveld. Je kunt dat proefondervindelijk vaststellen: publicaties van na 1988 worden veel vaker geciteerd dan publicaties van voor 1988, er zit echt een scherpe overgang bij 1988.

Hoe dat komt? Omdat bijna iedereen artikelen zoekt met Web of Science, en veel universiteiten alleen toegang hebben tot Web of Science vanaf 1988! Tijdschriften waarin je niet *online* kunt zoeken, zullen uiteindelijk dus amper nog geraadpleegd worden. Vergelijk het met de digitalisering in de muziekwereld: wie luistert er tegenwoordig nog naar grammofoonplaten? En waar kun je ze überhaupt kopen? Het papieren tijdschrift is de grammofoonplaat van de wetenschap: lange tijd de meest gebruikte informatiedrager, nog steeds leuk als curiositeit, maar inmiddels onhandig geworden en daardoor niet meer gebruikt.

HET PAPIEREN TIJDSCHRIFT IS DE GRAMMOFOONPLAAT VAN DE WETENSCHAP

De traditionele vorm van het tijdschrift heeft zijn langste tijd gehad. Het publicatieproces zoals het nu plaatsvindt, is traag en kostbaar. Er zal uiteindelijk een andere manier van publiceren moeten komen, mogelijk met beoordeling achteraf, of via een ander model. Als alternatieven kun je denken aan “nanopublicaties” waarin alleen concepten worden gepubliceerd. Of aan “*liquid publications*”, publicaties die (ook na publicatie) steeds kunnen worden aangepast en verder ontwikkeld – ook door andere auteurs dan de oorspronkelijke; iedereen mag er aan bijdragen. Papier in onze digitale wereld is te beperkt geworden om te communiceren. Onderzoek vindt tegenwoordig vaak digitaal plaats.

Dat levert digitaal materiaal op, zoals films, computerprogramma's, etc. Dat soort resultaten kun je alleen

digitaal overbrengen. Het tijdschrift *Journal of Visualized Experiments* is daar een voorbeeld van. JoVE is een peer-reviewed video-tijdschrift, en van serieus kaliber, want het wordt geïndexeerd in de PubMed database.

Ook het idee van abonnementen komt uit het papieren tijdperk, en is volkomen achterhaald. Uitgevers moeten op zoek naar alternatieve modellen die aansluiten bij het digitale tijdperk, zoals Open Access. Er zijn geen praktische bezwaren: andere uitgeefmodellen bestaan al, en worden intensief gebruikt. Bijvoorbeeld via een Open Access uitgever als PLoS (hoog aangeschreven bij biologen), en via online archieven zoals ArXiv (al sinds jaren de standaard onder natuurkundigen). Beide zijn gratis toegankelijk, voor iedereen!

Op dit moment wordt naar schatting twintig procent van het onderzoek Open Access gepubliceerd, en het aantal OA publicaties groeit veel sneller dan het aantal *toll-access* publicaties. In Nederland stimuleren NWO en de universiteiten Open Access, in de VS verplichten MIT, Harvard, Stanford en NIH hun onderzoekers al om Open Access te publiceren. Opvallend is tevens dat veel studenten en onderzoekers, als ze geen toegang krijgen via de uitgever, vaak via Google (Scholar) een poging wagen. Steeds vaker vind je het artikel dan op de website van één van de auteurs, of elders. Ook social software speelt steeds vaker een rol bij de toegankelijkheid. Bijvoorbeeld jonge onderzoekers die collega's via Facebook om een artikel vragen, of via Mendeley toegang hebben. Dat is dan wel geen “officiële” Open Access, maar linksom of rechtsom zorgt iedereen dat hij of zij gratis toegang krijgt.

Saskia Woutersen-Windhouwer is Specialist Electronic Publishing & Repository Manager, Library of the University of Amsterdam.

<http://home.medewerker.uva.nl/s.windhouwer>

<http://www.plosone.org/article/info:doi/10.1371/journal.pone.0011273>